

מסורת הש"ס

(א) [פרשי' ע"ז לקמן יח. וחס' שס ע"ז, (ב) תענית טו; (ג) שס ח. ע"ש, (ד) פסחים לו. חולין קז; (ה) חולין שס [לקמן יח. תענית טז; (ו) [מוספא שס, (ז) [מוספא שס, (ח) [לקמן ז: מוספא פ"ב, (ט) [אחרית נמחק. רש"ש, ע"ז]

הגהות הב"ח

(א) [תוס' ד"ה ונתנה כי בירושלמי מקשה וא"ת הי למה המירו: (ב) בא"ד אי' לפי המועד לא מלא לו פסח וגילוח כל הראש נמי אסור כי אכל גילוח של כל הראש אסור משום: (ג) בא"ד והי דוקא כגון מיר ומזרע כי אסור לגלח של ראשו במועד: (ד) ר"ה ושאר כי אי' אע"פ שיש דברים אסורים בשעת שאין כסן מלאכה אלא טורח כגון פקקטמט: (ה) בא"ד ואין זה נראה לפי מה שפי' (ו) ר"ה שאין כי כמי שאין לו אלא חלוק אחד דמי הסי': (ז) ר"ה אומן כי אע"פ שאין להס' אלא חלוק אחד לא מביעת ליה: (ח) ר"ה אלא כי פיק דשחית חולין דקאמר נראה דברי ר' יהודה שמאלה באשפה נמי לי' ועוד:

מוסף רש"י

מטפחות הידיים שמנגנין בהן ידים משום דמאלי' (קטן יח.) ומטפחות הספג. שמנגנין בהן ענמן כשלאין מצות המזרח (שם) וכל העולין מטומאה לטהרה. (שם) בענין אנשי משמר. של חובה שנת (תענית טו.) ואנשי מעמד. אחד כהנים וליס' וישאלס' הקבועים ועומדין ומתפללין כקרבן אחים שיקבל לנפן ועומדים לשם שבת עבודה. דהיינו קרבן של אדם קרב וזהו אי' עומד על גביו (שם) אסורין לספר ולכבס. משנכנסו למשמרתם כל אחת שנת. אלא מתקפחין קודם לכן (שם). שלא יכנסו למשמרתן כשיוון מנוולין. של יס' סומקין על יס' חל ממי שנת ואין מתקפחין שבת ששנה (שם יח.) יאמרו ר' עקיב' הסריקין אסורין. לענין מצות דפסק תנא אין עושין סריקין למצויי' כפסח, מפני שהשנה שזה עליהן ומתמלקת, ונתמסות אחד וינימסו שמו ה' לו דפס' אחד מצויי' והיה מושב מלוכו את הסריקין והוא מצויי' מיד, אמר להם אפשי יעשה דפסות ויקצנה מיד, אמרו לו אי' יאמרו לו הסריקין אסורין וסריקין ציימסו מותרין (וחולין קח.) כל מי שאין לו אלא חלוק אחד. דלא סגי' דלא מביעת מפני הכניסה, ואפילו כיס לפי המועד מותר לכבס במועד (תענית טז.) איזורו מוכרח עליה. האזור ממד הוא קבוע בחלוקו וכשהוא פושט חלוקו ולבש חלוק פושט

גב' הכי גרסינן ושאר כל אדם מאי טעמא אסורין כדפסן אנשי משמר כו' ואמר רבה בר בר חנה כו' עד כשהן מנוולין. ומאן דמתרשל ולא גילח מקמי רגל ומטי זמן עליהו לגלח ברגל החמירו רבנן הוילי ולא מזריזי נפשיהו לספר מנוולין אס' היו מגלחין במועד לא היו כשהן מנוולין: אבדה לו אבידה. של היה לו פנאי לגלח קודם הרגל: דלא מוכחא מילתא. דלא ידעי כולי עלמא דאזנס היה אלא יאמרו הוא מכיון להשקות עד המועד: יאמרו כל הסריקין אסורין וכו'. כלומר דבייתוס היה יכול לסרוק חלומיו בלי שהות לפי שהיה לו דפוס ואע"פ אסור משום דאמרי כל הסריקין כו'. הכא נמי כיון דלא מיגלח לכולי עלמא אונסיה יאמרו כולי עלמא אסורין לגלח וזה מותר: מי שאין לו אלא חלוק אחד. נמי לאו מוכחא מילתא לכולי עלמא: איזורו מוכחא עליו. דמי שאין לו אלא חלוק אחד פושטו ומתעטף במקטרינו וחוגרו בחזקו ועומד ומכבס החלוק ומודיע לכל שאין לו אלא חלוק אחד: אומן. כגון ספר שהכל באים אליו ערב הרגל ורואים שאבדה לו אבידה ואזנס הוא ואינו יכול לספר עצמו: כי הגד. דמתינתין דקמני מגלחין דמידע לכל: מפני שילא שלא כדפסן. כלומר הוילי ולא יא' כדפסן אחרים אלא כדפסן עצמו לאו אנוס הוא: לשוט. אס' יא' שלא לצורך ולא יא' אלא כדי לשוט צבולם ולרואו וזכור במועד: דברי הכל אסור. לגלח במועד: למזונות. שילא לחזר אחר מזונות שאין לו מזונות וחזר במועד אחריתו (דברי הכל מותר לגלח במועד לפי שילא כדפסן: להרויחא. שיש לו נכסים הרבה ויואל כדי להרויח יותר: נראין לי דברי רבי יהודה. דאסר גילוח לנא נמדינת הים כשילא שלל צרשות: ודברי חכמים. המתירין כשילא צרשות: אינימא לשוט. דקאמר רבי נראין דברי ר"י צילא לשוט דהיינו שלל צרשות הא חמרת וכו' ומאי נראין דברי רבי יהודה הלא שנייה מודים זה אלא פשיטא להרווחא ואשמעינן דנראין לו דברי ר' יהודה שאוסר גילוח: והא נראין דברי ר' יהודה כהא הכי קאמר נראין דברי ר' יהודה לרבנן כשיצא שלא ברשות ומאי ניהו לשוט שאפילו חכמים לא נחלקו עליו אלא להרויחא אבל לשוט מודו ליה ונראין דברי רבנן לר' יהודה כשיצא ברשות ומאי ניהו למזונות שאפילו רבי יהודה לא נחלק עליהם אלא להרויחא אבל למזונות מודה להו אמר שמואל קטן הנוול במועד מותר לגלח במועד שאין לך בית האסורין גדול מזה במועד אין מעיקרא לא מתיב ר' פנחס (ה) כל אלו שאמרו מותר לגלח במועד מותר לגלח בימי אבלו הא אסור לגלח במועד אסור לגלח בימי אבלו ואי

א"א להרווחא והא אמרת נראין דברי ר"י בהא. נראה דל"ג ועוד מכלל דפליגי רבנן חולין (דף יג.) (ה) נראין דברי רבי יהודה שמאלה באשפה לי' ועוד:

ואלו מגלחין פרק שלישי מועד קטן

יד.

ומגלחיה וכו' ושנשא. בירושל' מקשה (ה) הני למה התירו והלא פשע שלא נא לפני המועד לפני חכמים להמיר לו ומשני שכלו לו שלשים יום של נדוי במועד דאין נדוי פחות משלשים יום וכן מי שנשאל לחכם מוקי לה כשנא בחול המועד אי נמי לפני המועד לא מלאו (ו) זו פסח וגילוח הראש נמי אסור במועד דהא אמר בגמ' שלא יכנסו לרגל מנוולין ואין לך ניוול גדול מזה ושמה לא קאי טעמא בגמרא אלא אשאר אכל גילוח של ראשו אסור משום מלאכה אפילו במקום אונס ושאר גילוח דעני בגמרא מאי טעמא אסורין והיינו גילוח של ימי דהוה לך למישרי לצורך המועד אע"פ שהיה מלאכה אכל גילוח כל הראש אסור משום מלאכה והי (ו) כגון מיר ומזרע הוא דשרי משום מלאכה ולפי זה אסור לגלח ראשו במועד ועוד יש לפרש שנראה שמותר לגלח ראשו במועד וא"ת מאי קא משמע לן מיר ומזרע יש לומר דס"ד דאסור שלא ישהו קרננותיהן קא משמע לן דשרי ואי מיירי הכא בשלא היה לכן פנאי דוקא והוא דעני למימר בגמרא יש לו מיר דהכי קאמר דמיר ומזרע העולין מטומאה לטהרה דוקא שעולין עתה אכל עולין מטומאה לטהרה מקודם רגל אסורין: וישאר בר ארם מאי טעמא אסורין. אע"פ שהוא מלאכה היה לנו להמירה לצורך המועד (י) א"נ [אף] שיש מלאכות אסורות במועד שאין בהן טורח כגון פקקטמט מכל מקום זה שהוא ליפוי ראוי להמיר לכבוד מועד ויש מפרשים דקאי על גילוח הראש דאסורין משום טירחא מכל מקום מקשה דהיה לו להמיר לצורך המועד ואין זה (ג) נותה לפי מה שפירש' המשנה לגילוח כל הראש מלאכה גמורה ואסור: לשאין לו אלא חלוק אחד מותר לרבנן במועד. ואס' תאמר היאן יכנסו במועד אס' כן ישאר במועד בלא חלוק צענת כיסוס כמו כן היה יכול לכבס קודם המועד והיה בלא חלוק צענת כיסוס וכי תימא כשכנסו קודם מועד ומשום הכי מותר לכבס במועד א"כ תמי' נמי אס' יתכללו למה נאסור לו והלא לא פשע י"ל דדי לו צמתי חלוקין אחד ליו"ט ראשון ואחד ליו"ט אחרון בירושלמי אמרו בגדי קטנים מותר לכבס במועד דניכרים שהם קטנים ומולוכין כמי שאין לו אלא חלוק אחד (ו) אומן שאבדה לו אבידה ערב הרגל. פירש דקונטרס דבאומן מצע' ליה אכל בני העיר אע"פ שאין להם (ו) אומן אחר לא מביעת ליה דפשיטא דאסורין יש להסתפק אס' חלה ונתפרא אס' מותר לגלח אס' מוכחא מילתא כי הני: מתני' דא"ר בר"י. תימא לוקמא אפילו כר"י למזונות אפי' רבי יהודה מודה ושמה כיון דקמני ר"י אומר הצא וכו' משמע שצא לחלוק על המשנה:

עשה

נראין דברי ר' יהודה לחכמים ומדור ליה, בשיצא שלא ברשות ונראין דברי חכמים לר"י ומדור להו בשיצא ברשות, ומאי ניהו למזונות, שאף ר' יהודה לא חלק אלא בהרויחא. וקיימא לן כשמוא דמתני' דשרי אפי' מאן דנפיק להרויחא. וכן אמר הגאון זצ"ל. אמר שמואל קטן הנוול ברגל מגלחין אותו במועד, אין לך בית האסורין גדול ממנו. איני שאם נולד קודם לרגל אסור לגלחו במועד, והתנן לאו אסור לגלח בימי אבלו. הא אסור לגלח במועד אסור לגלח בימי אבלו,

עין משפט
נר מצוה

ג א מ"י פ"ו מהלכות י"ט הלכה כה טו"ע א"ח סי' תקלג סעיף א: ד ב מ"י שס: ג ד ר מ"י פ"ו מה' כלי המקדש הלכה יא ופ"ו מה' י"ט הל' יט ופ"א מה' צילת מקדש הלכה יב: ה [טו"ע א"ח סימן תקלג סעיף ג:] ו ר מ"י פ"ו מהלכות י"ט הל' יט טו"ע א"ח סי' תקלג סעיף ד:

רבינו חננאל

מאי טעמא, כדתנן אנשי משמר ואנשי מעמד אסורין לספר ולכבס. ואמרו' מה טעם, שלא יכנסו למשמרתן מנוולין, ודכחו וידועין דאסורין [לספר ולכבס] אף הם מספרין ומכבסין מקודם ונכנסין מחולקין [ומתמלקין]. האב נמי, כדי שלא יכנסו לרגל מנוולין. בעי ר' ירמיה אברה לו אבידה ערב הרגל, כיון דסורו הוא באבדוהו אנוס הוא, ומותר לספר ולכבס במועד. או דלמא כיון דלא מוכחא מילתא כמו השביח ובית האסורין, לא. ועלתה בתרין. פירוש יאמרו כל הסריקין אסורין כו', הא לכי מצה בפסח יאמרו, דאסור רבנן לעשות מצות סרוקות מפני שהאשה שוהה עליהן ומחמיצת, ואמרו, בייחוס ערשה בייחוס פירוש שהיה אלא בפסח אס' קובעת בפרס ונמצאת המצה מצוירת. ומתמלקין הים, יאמרו כל הסריקין אסורין כו' בייחוס מותרין, מי ידע כי בפרס ייעשו, הכא נמי יאמרו הכל אסורין לספר ולכבס וזה האיש מותר. אבל מי שאין לו אלא חלוק אחד מותר לכבס בחולו של מועד, כי איזורו מוכרח עליו, כלומר כשרואין אדם ערס חגור אזור ורחוק חלוקין, כל רואיו יודעין שאין לו אלא חלוק אחד. הבא ממדינת הים. מתניין דלא כר' יהודה, דהניא ר' יהודה אומר, הבא ממדינת הים לא יגלח מפני שיצא שלא ברשות. אמר רבה, לשוט, פי' לשוט כמטייל וכמתעשש, כלומר, שלא לצורך. דברי הכל אסור. למזונות, כלומר יצא ממדינת הים מרחוק לבקש מחיה, אמר רבה, כי פליגי ר' יהודה וחכמים, פירוש שיצא להרויחא, פירוש להתעשר, כלומר לסחור ולהרויח. ר' יהודה מדין דפליגי רבנן עליה, דהא כבאן רבנן דמיר לה ליוצא בבקשת מון, ומתבנין עליה, אמר ר', נראין דברי ר' יהודה שיצא שלא ברשות, ונראין דברי חכמים שיצא ברשות. ואי אמרי' לא פליגי אלא בהרויחא, (ו) פליגי דר' אורי, דאמר נראין דברי ר' יהודה בהרויחא. (מכלל דפליגי רבנן עליה) ועוד, נראין דברי חכמים מכלל דפליגי רבנן עליה, (אלא) [אלמא] פליגי אפי' לשוט ואמרת לשוט, דברי הכל אסור. ופיקין, הכי קאמר

(א) כ"ה כתיב. דת. ונראה שכן היה רבינו עמר' וי"ט כתיב נא.